

THÀNH PHỐ DIJON: NHỮNG NÉT VĂN HÓA PHÁP ĐẶC SẮC

Ths. Nguyễn Minh Nguyệt

Đại học Bách khoa Hà Nội

Nằm trong số 20 thành phố chính của Pháp, cách Paris gần 300 km về phía Đông Nam, Dijon là thủ phủ vùng Bourgogne, thuộc tỉnh Côte d'Or, quê hương của thi hào Lamartine (1790 - 1869). Với tổng số dân 153.151 người, Dijon không quá ồn ào vì đông đúc, tuy vẫn tắc đường vào giờ cao điểm trong những khu trung tâm.

Một vùng đất thơ mộng, hữu tình

Đây là một trong số những vùng có khí hậu lạnh của Pháp, nhưng không có núi, chỉ có một số vùng đồi thấp về phía đông, nằm ở khu vực ngoại vi thành phố. Ai đã từng đọc *Không gia đình* (*Sans famille* - Hector Malo) hẳn còn nhớ chuyện cụ Vitali, chủ gánh hát rong của cậu bé Rémi đã bị chết rét ở gần Dijon do gặp bão tuyết. Ngày nay, người ta vẫn còn thấy ở những thành phố nhỏ gần Dijon cảnh tượng thanh bình của nông thôn nước Pháp với những chú bò sữa đủng đỉnh, bình thản gặm cỏ trên thảm cỏ xanh mượt hay những cánh đồng bạt ngàn, bao đời trồng nho và làm rượu vang. Cách chế biến, bảo quản rượu vang đã trở thành một ngành khoa

học: ngành Rượu vang học. Còn việc thưởng thức, đánh giá các loại rượu vang cũng là đề tài nghiên cứu của biết bao nhiêu nhà rượu vang học.

Ngài thị trưởng Côte d'Or (từ năm 1945 đến năm 1967) đã cho đào một hồ nước nhân tạo vào năm 1964, hiện hồ này mang tên ông Lac Kir, cách thành phố chừng 40km.

Còn một hồ tự nhiên nữa không thể không kể ra ở đây, đó là Lac du Grosbois, cách thành phố độ 60 km về phía Đông Nam, phong cảnh thật nên thơ, trời, nước bao la, bao quanh là đồi thấp, nơi có thể ngồi ăn uống, nghỉ ngơi mỗi khi đi dã ngoại. Đạo bước trên bờ hồ, ta thấy đồng cảm với Lamartine trong bài thơ *Bên hồ* (*Le lac*) nổi tiếng của ông:

“ Để gió ru êm, thân mềm thủ thủ,

Cho hương em tỏa nhẹ dáng kiêu,

Ta đã yêu từ tất cả bao điều,

Nghe thấy, ngắm nhìn hay hít thở !”¹

¹ “Le lac” - Lamartine A. (1790-1869).

Thành phố của những niềm kiêu hãnh

Trung tâm thành phố Dijon thật xinh xắn, nằm trên *Quảng trường giải phóng* (*Place de la libération*). Nơi này trước kia là phần đất thuộc *Lâu đài của các công tước* vùng Bourgogne (được xây dựng năm 1365). Ngày nay là nơi Tòa thị chính thành phố tọa lạc (từ năm 1786). Đài phun nước nằm trên quảng trường phía trước cũng rất lạ và được thiết kế theo cách riêng, giống như một hàng cây nhỏ tung bọt trắng, vừa làm lộng lẫy thêm kiến trúc của dinh thự, vừa làm tăng sự hư ảo, huyền bí riêng cho tòa nhà cổ.

Công tước là tước vị cao nhất trong giới quý tộc xưa kia. ở đây còn lưu truyền nhiều câu chuyện về vị công tước xứ Bourgogne: Phillipe II (1342 - 1404). Là con trai của vua Pháp Jean II, ông mang cái tên quả là ấn tượng: Philippe Quả cảm (Philippe Le Hardi). Lịch sử còn ghi lại câu nói của ông với vua cha khi ông mới 14 tuổi giữa vòng vây quân Anh: "*Xin vua cha hãy bảo trọng bên hữu, xin hãy bảo trọng bên tả*". Cái tên Phillipe Quả cảm có từ đó.

Con trai ông với cái tên không kém ấn tượng: Jean Không biết sợ (Jean Sans Peur, 1371-1419) đã kế tục sự nghiệp của ông. Từng có những giai thoại về tham vọng bá chủ đất nước và những cuộc cạnh tranh quyền lực của ông với vua Charles VI trong

cuộc chiến tranh *Trăm năm* với người Anh. Họ thực sự là những vị anh hùng trong tâm trí của người dân vùng này. Hiện nay trong bảo tàng Mỹ thuật Dijon (Musée des Beaux-Arts) vẫn lưu giữ hai ngôi mộ của họ. Phía trên mỗi ngôi mộ đó đều có hai pho tượng nằm của hai vị công tước, cùng các công tước phu nhân xinh đẹp, thánh thiện, trong tư thế của các thiên thần như trong các bức ảnh thánh. Người dân nơi đây hẳn đã coi họ và cả các phu nhân của họ như những vị thánh tinh thần của mình.

Hiện nay, khu vực này ngày nào cũng treo cờ, giống quang cảnh của những ngày hội lớn. Người ta muốn lưu giữ mãi không khí hào hùng của một thời đã qua chăng?

Chính vì có một quá khứ oanh liệt hay do ảnh hưởng của tâm thức từ các thế hệ trước, người dân Dijon thường kiêu hãnh, lạnh lùng chăng? Họ thích sống hướng nội, quan tâm đến chất lượng cuộc sống, hoài cổ, xã giao và không mấy nhiệt tình, vốn vã với người lạ. Tuy vậy họ lại là những người tốt và gây được ấn tượng sâu sắc khi đã quen biết. Đây là vùng có gu ẩm thực riêng. Bốn thứ đặc sản ở đây là: bánh ngọt vị quả (pain d'épice), ốc sên (escargot), thịt bò hầm (bœuf bourguignon) và mù tạc (moutarde) cũng phần nào thể hiện được sự đặc sắc về ẩm thực của vùng này: tinh tế trong việc sử dụng hương liệu, độc đáo trong cách chế

biến. Quả đúng như người ta nói, muốn hiểu con người thì trước hết xem anh ta ăn gì, ăn như thế nào...

Kiến trúc ở đây cũng vậy, nhiều chi tiết độc đáo. Những ngôi nhà cổ in đậm dấu ấn của thời gian với lối kiến trúc đặc biệt, những bức tường đã ngả màu do mưa nắng được trân trọng và trường tồn cùng thành phố. Những khung cảnh này như gợi nhớ về một dĩ vãng... Hình như ở đây người ta mong muốn quá khứ luôn song hành với hiện tại.

Đặc biệt ở đây có nhiều tư dinh của các gia đình quý tộc xưa, gọi là *hôtel particulier*, nằm trên những khu phố sang trọng, cổ kính nhất ở khu vực trung tâm thành phố. Những họa tiết trang trí trên nóc nhà thờ, hay ở những *hôtel particulier* đó cũng mang bản sắc riêng.

Một không gian văn hóa, nghệ thuật

Đến Dijon người ta luôn bắt gặp những địa danh, những công trình mang tên các danh nhân văn hóa. Trong khuôn viên của Đại học Tổng hợp Bourgogne (Université de Bourgogne), ngay cả những tòa nhà ở của sinh viên cũng đều mang tên các danh nhân Lamartine, Buffon, Rameau, De Rodes... Thành phố nổi tiếng vì các nhà hát và bảo tàng. Nhà hát lớn của Dijon nằm trên Quảng trường Nhà hát (Place du Théâtre) thuộc phố Rameau (Jean-Philippe Rameau, nhà soạn nhạc người Dijon 1683 - 1764) được xây

dựng từ những năm 1821 - 1828 và được tu sửa vào năm 1969. Đây thực sự là một điểm nhấn quan trọng trong không gian toàn thành phố. Nhiều khi ta bắt gặp trên đường phố Dijon những tòa nhà cổ, thư viện hay cơ sở của trường đại học Dijon cũ. Văn phòng CIMEOS², nơi nghiên cứu sinh ngành *Khoa học truyền thông* thường xuyên hội họp, thảo luận và gặp gỡ cũng nằm trong một tòa nhà cổ, trên phố Chabot Charney, trước kia thuộc Khoa Văn trường ĐHTH Dijon. Mỗi khi bước chân trên chiếc cầu thang gỗ gần 300 tuổi này ta như cảm nhận được không khí trang nghiêm, pha chút kinh điển của một nguyên tắc giáo dục gần như ít thay đổi theo thời gian. Phải chăng đây cũng là nét riêng của nền giáo dục Pháp.

Một địa điểm du lịch hấp dẫn

Biểu tượng của thành phố Dijon là con cú, tượng trưng cho sự thông thái và sự khôn ngoan. Khách du lịch thường xếp hàng trước bức tượng nhỏ cổ hình con cú này, một tay đặt lên tượng, một tay đặt lên trái tim, nhắm mắt lại và hình dung ra ba điều ước. Ai cũng làm điều đó một cách tự nguyện và say sưa, như một điều linh thiêng...

Đường phố Dijon và nhất là những bức tường cao ngất của các ngôi biệt thự như giấu kín nhiều bí mật luôn gợi tò mò cho du

² Communications, médiations, organisations, savoirs

khách. Đi dạo trong thành phố thường cho ta một cảm giác hoài cổ đến nao lòng. Về hào hoa, đài các của một thời đã qua hình như vẫn tồn tại cùng năm tháng. Sắc thái mới của cuộc sống hiện đại nơi đây không che khuất được vẻ lịch lãm, lạnh lùng pha chút bảo thủ của một đô thị phồn hoa, trưởng giả một thời. Dẫu sao nó vẫn khiến người ta ngưỡng mộ vì bề dày của những di sản văn hóa riêng nơi đây, vì tâm thức ít biến đổi theo thời cuộc của người dân Dijon.

Thành phố của “những đôi tình nhân già”

Người ta thường gặp ở đây những đôi vợ chồng già, những đôi tình nhân đứng tuổi nắm tay nhau sóng đôi trên đường phố hay trong công viên. Đôi khi có những cảnh tượng thật là cảm động, người chồng đẩy xe đưa người vợ bị liệt, bị tàn phế do tai nạn hay do di chứng tai biến não đi mua đồ trong các cửa hàng. Họ đều đã ở tuổi ông bà mà vẫn dành cho nhau những tình cảm thật chân tình, ấm áp. Nhìn thấy những cảnh này, tôi bỗng nghĩ đến một điều khác, đó là quan

niệm sống, phát sinh từ ý thức của từng cá nhân. Có điều gì kỳ lạ ở vùng đất này, nơi lưu giữ những giá trị văn hóa, tinh thần để có được sự lâu bền của tình cảm? Chỉ có thể là tình yêu sâu sắc, thủy chung và sự đồng cảm thật sự mới có thể làm nên điều kỳ diệu đó, hay còn một yếu tố tâm thức nào khác?

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- <http://poesie.webnet.fr/auteurs/lamartin.html>
- <http://images.google.fr/imgres?imgurl=http://www.andreas-praefcke.de/carthalia/france/images/>
- http://fr.wikipedia.org/wiki/Grande%20villes_de_France
- <http://dijoon.free.fr/philippehardi.htm>
- http://fr.wikipedia.org/wiki/Philippe_III_de_France
- <http://www.dijon.fr/vivre-a-dijon/la-ville-de-dijon.php>
- <http://www.u-bourgogne.fr/>